

Приложение № 28 към чл. 11, т. 7 на Наредба № 5 от 30 ноември 2015 г. за общообразователната подготовка

(Ново - ДВ, бр. 79 от 2020 г.)

УЧЕБНО-ИЗПИТНА ПРОГРАМА ЗА ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО ФИЛОСОФИЯ

I. ВИД НА ИЗПИТА

Държавният зрелостен изпит е писмен и анонимен.

II. ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ

Държавният зрелостен изпит е с продължителност четири астрономически часа.

III. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Държавният зрелостен изпит включва учебно съдържание, изучавано в задължителните учебни часове в първи гимназиален етап на средната образователна степен.

IV. ОЦЕНЯВАНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ

- Познава философията като любов към мъдростта, рационално изследване и критично търсене на истината.
- Познава основни философски, антропологически и психологически понятия и теории от учебното съдържание.
- Познава основни възгледи (за човешката психика и поведение) на бихейвиоризма, психоанализата и хуманистичната психология.
- Познава основни теории, които описват развитието на личността (социално-психологическо - Е. Ериксън, когнитивно - Ж. Пиаже, морално - Л. Колбърг).
- Различава средствата на вербалното и невербалното общуване.
- Познава различни стратегии за справяне с конфликти.
- Познава ценностите и нормите като основания и регулатори на съвместния ни живот в обществото (ценности, норма, ценностен релативизъм и фундаментализъм, диалог).
- Познава основни понятия и теории от етиката и естетиката.
- Познава поне две алтернативни теории за свободата.
- Умее да разграничава естетически от етически ценности.
- Познава, дефинира и разграничава основни понятия и теории на философията, социалната философия, философията на правото и теорията на аргументацията.
- Познава основни характеристики на философското мислене и културата в епохите на Античността, Средновековието, Новото време и съвременността.
- Познава основните логически закони.
- Познава характеристиките на дедуктивните и индуктивните аргументи.
- Познава античното разбиране за света като космос и принципите на осмислянето на света в натурфилософията и философията на Платон и Аристотел.

- Познава християнската философия през Средновековието като преход от космологизма на Античността към разбирането на света чрез отношението човек - Бог.

- Разграничава емпиризм от рационализъм.
- Различава правни от морални норми.
- Разграничава различни форми на държавно управление.

Критическо мислене

- различава и анализира конкретни употреби на думите в зависимост от контекста;

- конструира аргументи и преценява тяхната истинност и валидност;
- прави правилни изводи от необходимо и достатъчно условие;
- открива неформални аргументни заблуди.

Анализ на казус

- описва точно и диференцирано конкретна ситуация (казус);
- определя проблем или конфликт;
- коментира казуса от гледна точка на алтернативни теории/позиции;
- избира решение и аргументира избора си.

Създаване на аналитичен текст (есе)

- познава особеностите на философското есе като вид аналитичен текст;
- създава аналитичен текст с ясно изразена обща структура (въведение, изложение, заключение);

- открива и дефинира философски проблем/изследователски въпрос въз основа на философски фрагмент/тема и го изследва;

- формулира писмено ясна и разбираема теза и я аргументира от личен опит и с прецизна употреба на философски понятия и средствата на други науки и изкуства.

V. ФОРМАТ НА ИЗПИТА

Държавният зрелостен изпит се провежда под формата на тест, включващ 32 задачи, сред които:

- тестови задачи с избираем отговор;
- задача за решаване на казус;
- задача за създаване на философско есе.

Разпределението по видове задачи, разпределението на задачите по познавателни равнища, както и разпределението на общия брой точки между отделните задачи се определят в спецификацията, разработена в съответствие с изискванията на държавния образователен стандарт за оценяване на резултатите от обучението на учениците.

VI. ОЦЕНЯВАНЕ

Максималният брой точки от държавния зрелостен изпит е 100.

Резултатите от изпита се записват в точки като процент от максималния брой точки.

Изпитът се приема за успешно положен при резултат, равен или по-висок от 30 % от максималния брой точки.